

3 m 4 typ

f m m p m u

ԲԱՌԱՐԱՆ¹

Ա.

Արասի—բառն կոպեկանոց արծաթն դրամ:
 Արուտ—ամոթ, պատկառանք:
 Աղար—սովորություն:
 Աղամորդի—մարդ:
 Ազատել—ծննդկանին փրկել, ծնունդն բն-
 դունել:
 Ազատվել—ծնել, ծննդաբերել:
 Ազալ—ամուրի:
 Ազի—մայր, մայրիկ:
 Ամենալ—արժենալ:
 Ալանի—անաղ, առանց աղի, աղը պակաս:
 Ալապստրակ—նապաստակ
 Ալքիալը—խելոյն:
 Ալիկի—մալիկի—եղած-լեղածը, ընդամենը:
 Ալիկոծում—ալիկոծություն, փոթորիկ:
 Ալիւր—ալյուր:
 Ալմազ (ալմաստ)—ազամանդ, որպես ա-
 ծական նշանակում է՝ սուր:
 Ալլալ—վատ, ստոր, անարգ:

Ալլու—վեգի կեռմանածն փոս ընկած
 կողմ, փխր. հաջողակ:
 Ալուստի—խելոյն:
 Ախմախ—հիմար:
 Ախպերտիւն—եղբայրներ:
 Ախպեր-տղութուն—ընկերություն:
 Ախտել—հաղթել:
 Ախտուշարք անել—պայմանավորվել,
 խորհրդակցել:
 Ախրը—վերջը, վերջ ի վերջո:
 Ածել—նվազել:
 Ածիլ տալ—նվազել տալ:
 Այը տալ—ստուգել, նայել, տեղեկանալ:
 Ակուշկա—պատուհան, լուսամուտ:
 Անաշուր ըլնել—սատիկ վախենալ:
 Անլի—ծեր, տարիքավոր:
 Աղա—հարուստ, տեր:
 Աղալ—առաջ, առջև:
 Աղզա—անցք, բացվածք, դուռ:

¹ Բառարանի վերաբերյալ բացատրական տեղեկությունները տե՛ս ծանոթա-
 գրությունների մեջ (էջ 649):

Աղլուխ—թաշկինակ
 Աղոթարանը բացվել—լուսանալ
 Աղու—թույն:
 Աղունիկ—աղավնի:
 Ամալ—աջալ—վերջ, վախճան:
 Ամակ—երախտիք, խնամք:
 Ամակտաւ—երախտավոր, երախտիք ու
 նեցող:
 Ամանաք—ամանոց, պահ տված:
 Ամաւաք—ապարանք, պալատ:
 Ամբար—շտեմարան:
 Ամի—հորեղբայր:
 Այրեղաւ—անկարող, անհաջող, անճոռնի:
 Այեոյին—մանր-մունր, շնչին բան:
 Այնումէն ըլենլ—աչքի առաջ ունենալ, ու-
 շաղորմոյուն դարձնել:
 Անեղ—գգրարի աղեղնաձև գործիք, որի
 լարին թակով խփելով գզում են բուրդ,
 բամբակ, աղեղ:
 Անգգամ—անամոթ:
 Անըմ—անուն:
 Անըմը կտորվել—համարավից ընկնել,
 վարկաբեկվել, անվանարկվել:
 Անըմով—հայտնի, նշանավոր:
 Անըրոց—թոնրի կրակը խառնելու ձող:
 Անիսաֆ—անգութ, անխիղճ:
 Անծերը—ամենավերջը, ամենավերջին
 ծայրը:
 Անկաջ անել—լսել, հնազանդվել:
 Անկարծ—հանկարծ:
 Անձող—ածուխ, փայտածուխ:
 Անդալատ (անկալատ)—ընտիր, անթերի,
 անփորձանք:
 Անոջ (անուշ)—քաղցր, հաճելի:
 Անջախ (անջաղ)—հազիվ հազ, վերջա-
 պետ:
 Անսաս—անձայն, լուռ:
 Անվիրի-վիրի տեղ—ամայի, անմարդա-
 բնակ տեղ:
 Անտակ—տակ՝ հատակ շունեցող, անհա-
 տակ, շատ խոր:

Աշխարհով մին ըլենլ—1. տարածվել, 1
 հայտնի դառնալ 2. Շատ ուրախանալ:
 Աշկերտ—աշակերտ (արհեստավորի):
 Աշմիշ ըլենլ—թռչել իջնել, անցնել:
 Աշշի—խոհարար:
 Աշբ—բաժին, մաս:
 Աշբերիցը վեր ածել—արտասովել, լաց լի-
 նել:
 Աշբը կպցնել—նշել, թնել:
 Աշբը մենել—աչքը մտնել:
 Աշբը ջուր դառնալ—շատ սպասել:
 Աշալ—վերջ, վախճան, օրհաս:
 Առաջնել—առաջին զավակ:
 Առարկա—առակ, պատմութիւն:
 Առլան—առլուծ:
 Ասպար (ասպաղ)—զենք:
 Ասպարավորված—զինված:
 Աստու աշբը վրեն քաղցրանալ—ծանր վի-
 ճակից, նեղութիւնից ազատվել:
 Աստու էրեսից քափած (ընկած)—լար,
 անօրէն, լիրդ:
 Աստու սիրուն—աստծու սիրո համար, եթե
 աստված կսիրեն (մեկից մի բան խընդ-
 րելու, կամ քաղցր լեզվով հետը խո-
 սելու բանաձև):
 Ավ—որս:
 Ավալ—առաջ, նախ, ամենից առաջ, հին:
 Ավալախ—սկիզբն ու վերջը, փխր. ան-
 ցյալը, կյանքի պատմութիւնը:
 Ավալտ—զավակ:
 Ավզուշ—1. որս, որսի (թռչուններ), 2.
 թռչնորսութիւն:
 Ավլի—որսորդ:
 Ատեծ (էտած)—հարկ:
 Արեւնեմել (արեւելիկ, արեւելուլ)—
 արյունաթաթախ, արյունաշաղաղ:
 Արիւն առնել—վրեժը հանել:
 Արխիւն—հանդիստ, միամիտ:
 Արիւն—կապար:
 Արշա ընկնել—հայտնվել, լույս ընկնել:
 Արեւի ձեմն ածել—ապրել, կյանք վայելել:

Ափսալ—քափալ—շտապով, հապենք
Ափսոս գալ—ափսոսալ
Ափու—հայր, հայրիկ

Ափաշ—կազմ հաստափոք աման, որի մեջ
պահում են պանիր, ձուկ:
Ափարիմ—կեցցես, ապրես:

Քարի—ծերունի, պապ (ասում են օտա-
րականներին):

Քաղամ—նուշ:

Քաղիա—պղնձե խոր աման:

Քաղար—շուկա:

Քաղմանդ—ապարանջան, քաղկական

Քաժիւհ—օժիտ:

Քալա—1. դաժակ, 2. ցավ:

Քալանիւհ—բանալի:

Քալի—դուցե:

Քալկուն—պատշգամբ:

Քալուլ—խանձարուր, նորածին մանկան
փաթաթելու շորք:

Քալսել—նախանձել:

Քալսա (քաղսա)—պարտեզ, բանջարա-
նոց:

Քալտին Բար Բցել—բախտավորությունը
խանդարել, վնաս պատճառել:

Քաղ—այդի:

Քաղղաղի—զլխաշոր, զլխի ծածկոց:

Քաղմանչի—այգեպան:

Քամրաշի—ձեռքի բաց թաթով հարվածել:

Քանդ անել—կապել:

Քանդ ըլնել—1. դանդաղել, հապաղել, 2.
մնալ, կապելով—մնալ:

Քանել—աշխատել:

Քանը բուր ըլնել—վատ դրության մեջ
լինել, վիճակը վատանալ:

Քանֆոգի անել—սպանել:

Քաշարել—կարողանալ, հաջողությամբ
կատարել:

Քաշան—պետ, հենց սկզբից:

Քաւ—1. գրազ: 2. դեպք, դիպվածք,
գաղտնիք:

Քար—պտուղ, բերք:

Քար'աշողըմ—ողջույն, բարի հաջողու-
թյուն:

Քարեքար—հաժախ:

Քարխանե—կահ-կարասի, տնային իրեր:

Քարձուլ—տեղով քնք ընկնել—հիվանդա-
նալ, պառկել:

Քարաք—վառոց:

Քերպիտ—տնբախտ:

Քեղովաք—անպետք, փուլ, անառակ:

Քեղգլան (քաղգլան)—առետրական
(ղզեստի, կտորի):

Քեքար—ավելի վատ, վատթար:

Քեխարար—անտեղյակ. խայտառակ:

Քեղաֆիլ—հանկարծակի:

Քլլին—ուզեղ, խելք:

Քլլինը մենել—հանկանալ:

Քեքարել—մշակել, խնամել:

Քերան—փոխ. հատ, անգամ:

Քերանի գուլ—կարծիք:

Քերանին գալ—հանդիմանական խոսք.
բով մեկի բերանը փակել, լռեցնել:

Քերանին շիր շի բըշվի—անդադտնա-
պահ է:

Քեքարա—անպետք:

Քծուք—կազմ փոքրիկ աման, պուլիկ:

Քիլակ—բազուկ:

Քիւն—ծերունի, տարիքով մաքուր:

Քիւաղի—բուրբ, ամենքը:

Քիւղան—հանկարծ:

Քլուլ—սոխակ:

Քլել—թարախալից ուռուցքը պատռել:

Քնամ գալ—առաջանալ, բուսնել:

Քեիր—ցից:

Բիդուլ (բիդլ) — կավի աման, որտեղ յուղ,
կաթ, մածոն են լցնում:
Բմբուլ — փետուր:
Բնակայել — տուն ու տեղ դառնալ, հաս-
տատվել:
Բշտել — 1. բշտիկ առաջանալ: 2. հրել,
հրմշտել, գրգռել:
Բռլ — շատ, բավական:
Բռլքի տալ — թրե զալ, թափառել:
Բռլուկ — խումբ:
Բռղշա — կապոց:
Բռլախանա — ներկատուն:
Բռլ-բուսաք — հասակ ու տեսք:
Բոնն — կոտորած ամանի մի մասը:
Բոնն անել — փխր. սպանել:

Բոշ — թուլլ, ազատ:
Բոնն — բոլորակ՝ կտր հաստ հաց:
Բոնավոր — բանտարկյալ:
Բրախել — արձակել, ազատ թողնել:
Բրիշակ — ավերակ:
Բրդուն — պատառ, մաս, կտոր:
Բուբու — բուս:
Բուրա — 1. երազում տեսած սիրահար,
սիրելիան, սիրուհի: 2. պաշտելի, սիրելի:
Բուրիլ — շիշ:
Բուխարի — պատի մեջ շինված վառարան,
որի կամարանման բերանը միշտ բաց
է լինում:
Բուսուն պանել — ծածուկ մեկին հետեւել,
դարան մտնել, լրտեսել:

Գ

Գեյմ — կնպարանք:
Գեննավը տալ (գետնավը տալ) — վայր
գցել:
Գլմվել — անհետանալ, կորչել:
Գիդիբըլ — կեցցե՛, ապրի՛:
Գիլա — 1. խաղողի առանձին հատիկ: 2.
աչքի բիբ:
Գլխել — գերազանցել:
Գլխի վրեն մոլորած մնալ — գլուխը կորց-
նել՝ շփոթվել, մոլորվել:
Գլխին-ոտին անել — կոծել, լալ, ողբալ,
սգալ:
Գլխիցը ձեռ վեր ունել — մահը աչքն առ-
նել՝ նպատակին հասնելու համար:
Գլուխ — փխր. 1. սկիզբ, 2 անգամ, 3. ա-
ռաջնակարգ:
Գլուխը դել — գլուխը յուղել՝ համոզելով
խաբել:
Գլուխը վալ տալ — սգալ, փռշմանել:
Գլուխ վե բերել — խոնարհվել:
Գլուխ տանել — ձանձրացնել:
Գլաղա — 1. ծառա, 2. խեղճ, նվաստ:
Գլալաջաղ — դալիթ:

Գլամ — սանձ:
Գլամիլ — նավ, նավակ:
Գլամշի — նավարար:
Գլոզալ — զեղեցիկ, թանկագին:
Գլուլ — լիճ, լճակ:
Գլուրա — համեմատ, չափ:
Գլուզյում — մետաղյա սպիրտ:
Գլուլաբաբիլ — ոսկեթել, ոսկեհուռ (ծա-
պավեն):
Գլուլա — գեղակ (հրացանի):
Գլուլի բաղ — առասպելական ալդի, որ
անմահական ծառ է բուսնում, ծաղկա-
նոց:
Գլնրով — գլնրանա — առավոտյան վաղ
արշավույթին:
Գաբուլ — դադաղ:
Գուսել (գուսա տալ) — ծնծել:
Գուֆի փաղ վեր տնել — համաձայնել, չհա-
մառել, զիջել:
Գուվաֆա — ծանրության չափ՝ 400 գրամ:
Գուրգ — զեղանակ, երկաթազամ գլխով և
կարճ բռնակով սաղը զենք:

Դադա—հյուդ, վրան։
 Դադարկուն ընկենլ—փախստական լինել,
 հեռանալ, տեղ ու դադար կորցնել։
 Դալալ—մոնենտիկ։
 Դալի—գիծ, ծուռ։
 Դադդան—դաշուտն—սարից-քարից։
 Դադդորիկ անլ—դադել, սաստիկ ժե-
 ժել, կակճեցնել։
 Դամադ—քիմք։
 Դամադ Բաշլ—փխր, լավ տրամադրու-
 թյան մեջ լինել։
 Դատախան—սփռոց։
 Դավա—ուղտ։
 Դավի—վեհ, կոխվ։
 Դավարեռ—ուղտարեռ։
 Դավուլ—թմրուկ։
 Դատում—աշխատանք, վաստակ։
 Դարտ (դարդ)—վիշտ, ցավ։
 Դարդավարամ ըլել—վշտերով ծանրա-
 բեռնվել, վշտից հիվանդանալ։
 Դարսըվորել—դարձվոր դառնալ՝ պլան-
 դակվել։
 Դամ ման—1. հարդ, 2. բժշկություն։
 Դարվադա—դարպաս։
 Դսփ—թմրուկ։
 Դի դասլտ—հիվանդի սրտաուղելիք։
 Դեղ ու դիւր անել—բուժել, առողջացնել։
 Դմ ընկնել—արդիւրի հանդիպելով կանդ
 առնել, դեմ առնել։
 Դեյից—որովհետեւ։
 Դե—երեւակայական դադան՝ հերթաթների
 մեջ։
 Դեղել—ուղղել։

Դերք—հարված. անգամ։
 Դիլիմ—շերտ, կտոր։
 Դիմ—կողմ։
 Դինջ—հանդիստ, անդորր։
 Դինքանալ—հանդստանալ։
 Դիլան—դատաստան, դատարան։
 Դիվադարա անել—անհանգստացնել։
 Դիք—բարձրություն, բլուր, զանգված։
 Դեա—ավելի։
 Դմքնիկ—դեր, վազելիկ։
 Դյուզգան—հարթ, արձակ։
 Դյուեյա (դուեյա)—աշխարհ։
 Դուլար—ունեցվածք, հարստություն։
 Դուում—անգամ։
 Դոշ—կուրծք։
 Դոշակ—ներքնակ։
 Դոտ—բարեկամ։
 Դոտանալ—մոտրմանալ, բարեկամանալ։
 Դուլան—ժամանակ։
 Դուլան Բաշլ—ժամանակ անցկացնել։
 Դուր—հերթ։
 Դուրակ—շրի փոքրիկ կուժ, փարւ։
 Դունալ—ամբակ։
 Դվո՞ր—ո՞րտեղով, դեպի ո՞ր կողմը։
 Դուզ—դաշտ, հարթավայր։
 Դուլման (դյուլման)—թշնամի։
 Դուլմանեհար ըլնել—թշնամուց վնասվել։
 Դուում—սլատառ։
 Դուր շինել—դուր փակել։
 Դուս անել—արձակել։
 Դուս ըլնել—գուրս դնալ՝ բնական կարիքը
 հոգալ։
 Դուլան—խանութ։

Փգին—արագ։
 Փդ Բցոդ—ժնոգ։
 Փդի—սւլ։

Եքիմ (եքեմ)—որր։
 Ելան—առագաստ։
 Եղ—յուզ։

Եմ—կեր, ուտելիք:
 Եմակ—տե՛ս եմ:
 Եմիշ—սեխ:
 Ենեա—հետո:
 Ենեուց—ետևից:
 Եռալ—շարժվել:
 Եռ ու քո—խիստ քոր, քերվտուք:
 Եսի՛մ—ես ի՛նչ իմանամ, չգիտեմ:
 Եսիք—գերի:
 Ետ ընկնել—հղիանալ:

Երեսիցը կախ ընել—սաստիկ զզվեցնել:
 Երեկ քան խնդրելով:
 Երեսնաբ—երես, դեմք, դիմազծեր:
 Երմիշ ըլել—քայլել, առաջ գնալ:
 Ելիկ (Երղիկ)—հին տների տանիքի այծ-
 քաջվածքը, որ ծառայում էր իբրև լու-
 սամուտ և օղահան:
 Երկնի աստղերի ճեննա խաղալ—առաջ-
 նակարգ, լավագույն, հրեղեն:
 Երա—մեծ, ահագին:

Զ

Զարի—հենց, մանավանդ:
 Զահար—թույն:
 Զահլա տանել (զեռլ)—զզվեցնել, զզվել:
 Զաղա—քարայր, այր:
 Զանաղի—սիրուն, գեղեցիկ:
 Զանգու—տե՛ս օրգանգու:
 Զանգուլակ—զանգ, բոժոժ:
 Զանաշ—զոքանչ:
 Զառար—մետաքս:
 Զավղ (զավթ) ըլել—զսպվել, հետ պահ-
 վել:
 Զաղ—քան:
 Զարգար—ոսկերիչ:
 Զարգանդել—սարսափել, վախենալ:
 Զարպ (զարթ)—հարված, թափ, ուժ, զո-
 րություն:

Զերգամբի—ներքնատուն, նկուղ:
 Զլրխ—զրահ:
 Զիան—վնաս:
 Զիլ—շատ, խիստ, սաստիկ, սուր, բարձր:
 Զեղան—1. քանտ, 2. սալ (դարբնոցի):
 Զեղիլ—շղթա:
 Զոռ—ուժեղ:
 Զոռել—հաղթել:
 Զոռով—ստիպմամբ, ուժով:
 Զոռով—զյուշով—հաղիվ—հազ:
 Զվիր բերել—1. սարսափ ձգել, 2. ձանձ-
 րացնել:
 Զրից—զրույց:
 Զուլում—1. ուժեղ, 2. պատուհաս:
 Զուլումբյառ—ահավոր, սարսափելի:

Է

Էթալ—գնալ:
 Էնրիբար—վարկ, երախտիք, հավատար-
 մություն:
 Էն էրեսը—հակառակ կողմը:
 Էն քաշտեն—առավոտյան շուտ, արշա-
 լուսիկ:
 Էշխ—եռանդ, փափագ, սեր:
 Էր—այր, քարայր, քարանձավ:

Էրեսը պարզ անել—արդարացնել հույսը:
 Էրկու անել—կիսել:
 Էրկու ղոնից մի զուրը քաց անել—օգնու-
 թյան հասնել, նեղ տեղից փրկել:
 Էրկուֆոգիտ—հղի:
 Էրնակ—երանի:
 Էտաժ—հարկ:
 Էփեջա—բավականին:
 Էգսի—մյուս, հաջորդ:

Ըղար (ըղդար) — ալդրան, ալդլափ:

Ըղդար — ալսքան, ալսլափ:

Ընդար — ալնքան, ալնլափ:

Ընդլան — ալն տեղից:

Ընչան — մինչև:

Ըշկալ — պահարան:

Ըսկի — բոլորովին:

Ըստերան — այս տեղերը:

Ըստոն — սրանք:

Ըտի (ըտն) — ալգտեղ:

Քարառուկ — ապաշնորհ, անպետք, զղվելի:

Քաղաբն — պատրաստութուն:

Քաղա — նոր:

Քաղաղան — նորից:

Քաղի — շուն:

Քարաշոր — նորածնի ձեռքերը փաթաթելու շոր:

Քալակ — որոգայթ, թակարդ:

Քախուկ — սանրելու ժամանակ թափված մազերը, թեշուկ:

Քախտ — դահ, ավոտ:

Քանհ — կերպ, տեսակ:

Քաման — ցանկություն:

Քամամ — լրիվ, ուղիղ:

Քամաշ անել — նայել, հանդիսատես լինել:

Քամբալ — ծուլ:

Քամբան անել — պատվիրել, հանձնարարել:

Քամմել (քամբմել) — լրանալ:

Քամմ — թամբ:

Քամուզ — մաքուր:

Քայ — 1. հակ, բռն, կապոց, 2. համապատասխան, համասար, զույգից մեկը:

Քայղաշ — բնկերակից, հասակակից:

Քաշխուստ ծախել — նազկուտալ, չմոռոտանալ:

Քաղան — բազն, փխր. զեղեցկուհի:

Քաա — գավաթ:

Քալակ — կոթավոր բոլորչի աման, տապակ:

Քավլա — գոմ (ձիերի, էշերի համար):

Քավլարաշի — ախոռապետ:

Քավուր — կերպ, տեսակ:

Քարեն — տան պատի վրա տախտակից շինած առանձին սարք՝ զանազան մանր-մունր ան դարակու համար:

Քար-քամբըզնել — մաքուր, մաքրել:

Քարխը տալ — շրջվել, ձև ցույց տալ:

Քարս — հակառակ:

Քարհ — գավաթ:

Քարբը փաշել — ձին հեծած ժամանակ մեկին գավաթն առնել:

Քափա — բարձունք, գագաթ:

Քափան — փորոտիք:

Քափ — միայն:

Քափլա — միայն թե:

Քափի (քափա) — տե՛ս թաքիլա:

Քերոն — փետրել, փխր. ծեծել:

Քե դրել նս՝ արի տար — չկա, անհայտացել է, մեռել է:

Քեշի — թե՛ մանկու գործիք, իլիկ:

Քեշտ — լվացքի աման:

Քեպուր — փետուր:

Քեփ ընկնել — պառկել:

Քըլսորնել — խաբել:

Քիթեն — անասունների շորացած աղբ, որ զաշտերից են հավաքում:

Քիկունեղ գենեին մաշի — (անեծք) մեռնալ:

Քիմարել — ձիուն հարդարել, խնամել, քերիշով մաքրել:

Թիփի—ձնախառն քամի, բուք:
 Թիֆա—պատառ, կտոր:
 Թլիսմ—կախարդանք, կախարդական իր,
 հուռութ:
 Թոզ ու դուման—փոշեխառն քամի:
 Թոլ ըլենել—զլորվել:
 Թոլը տալ—խարհել, համողել:
 Թոնքոն տալ—խաղալ, թռչկոտել:
 Թոնքոցալ—քրթմնշալ:
 Թոռ—ուռկան:
 Թռռչի—ծկնորս:
 Թոփ—կապոց, հակ:
 Թոփալ—ոտքից կաղ:
 Թոփ անել—հավաքել:

Թվաճեմ—հրացան:
 Թրիշա—կտոր, կաթիլ, նշույլ:
 Թուրսն—ծխախոտ:
 Թուլա—շան ձագ:
 Թուլուլս—1. տիկ, 2. միզափամփուշտ:
 Թուշ—այտ:
 Թուշ անել—ուղղություն վերցնել, շարժ-
 վել:
 Թուշ ըլենել—հանդիպել, պատահել:
 Թուշար—վաճառական:
 Թուֆ ու մուֆը կաշի—սաստիկ ժարավել,
 պապակվել:
 Թեֆաճը շիզել—խոսքը կատարել, տված
 խոսքից չհրաժարվել:

Ժ

Ժամ գալ—շարժվել, երկրաշարժ լինել:
 Ժամ—հանդեպի:
 Ժեշտել—թիթեղապատել:

Ժեշիլ—տե՛ս ղեշիլ:
 Ժուլմ—անգամ, պահ:

Ի

Իբրուդ—պղնձե ջրածիկ:
 Իզ—հետք:
 Իզակուրուտ անել—հետքը կորցնել:
 Իզին տալ—թուլլումթյուն, իրավունք
 տալ:
 Իլ—հղի:
 Իլլաֆիմ—մանավանդ, հատկապես:
 Իլլաշ—հետք, միջոց:
 Իլլի—ձիերի ջոկ, երամակ:
 Իլլըշի—ձիարած:
 Իմ միս կտրողին ռաստ չգա—թշնամուս
 անգամ ալդպիսի բան չպատահի:
 Ինադ—վրժ:

Ինադ անել—հակառակվել, կամակոր դառ-
 նալ, համառել:
 Ինամ (իման)—հավատ:
 Ինձ քցել—ինձ հարցնել:
 Ինս—կենդանի արարած:
 Ինս ու շինս—կենդանի շուն:
 Ի՛նչ ես, ջի՛նս ես—մարդ ե՛ս, կենդանի
 ե՛ս:
 Իշտան—ախորժակ:
 Իշկիլ—պատկեր:
 Իսան—մարդ, արարած:
 Իսկը—ճիշտ որ, իսկույն:
 Իսաֆ—խիղճ, դո՛թ:
 Իստակ—մաքուր:

Լազան—կոնք:

Լազար—համ, հանուր, բավականութիւն:

Լազարին—լազ, հանուրով, ճաշակով:

Լալ—1. համ 2. քանակազին քար:

Լալաշկ—լաց, աղաղակ:

Լալմիշ Բլել—անհանդուրժանալ, տանջվել:

Լախում—պայթեցում:

Լամբար—խարխախ, շղթա, ողակ:

Լայաղ—վաշկ, արժանի:

Լաշակ—զխաշոր, շղարշ:

Լաշառ—անամոթ, լիտի (կին):

Լափ—բոլորովին, ամբողջական:

Լափա—բիծ:

Լէլվել—հաղհնալ մի բանից:

Լեղին պատռվել—սաստիկ վախենալ:

Լեմս—գերմանացի:

Լերդ ու շիգար Էրել—փխր. վշտացնել:
Լիդր (լիտր)—ծանրութեան չափ, մոտ
5 կգ:

Լիզվալուրվել—խոսել սկսելը, մարդկային
լնդվով խոսելը:

Լիսն Էրեսից կարալ—շատ սիրուն լինել:
Լիսվելիս—լուսադեմին մոտ:

Լիս ու Եար անել—օգնութեան հասնել,
օգնել:

Լոդմա—բժիշկ:

Լոդգել—կնդտտել, քսելով կնդտտել,
սպաղանել:

Լոմ—քայլ:

Լոմ տալ—ցատկել:

Լուլուկալ քցել—ազահարար խմել, հար-

բել:

Խ

Պարա—լուր, տեղեկութիւն:

Պազինա—զանձ, հարստութիւն, դանձա-
բան, դրամադուր:

Պարա—փորձանք:

Պարարալ—զմբխտութիւն, անհաշո-
ղութիւն:

Պարեր—1. ի պատիվ, 2. համար:

Պար—տես՝ խաթեր:

Պալ—բիծ, նշան մարմնի վրա:

Պալար—պարզե, նվեր:

Պալիս—մաքուր, անխառն:

Պաղի ու խայտառակ անել—անպատվել,
անարգել, ծաղրութեանակի ենթարկել:

Պալիս—ծաղրուրդ, բազմութիւն, փխր-
օտար:

Պամ—անփորձ, անմշակ հող:

Պային—չարամիտ, նենգ, ծուռ:

Պան—խելանատեղ:

Պանչալ—զաշույն:

Պաշիլ—ալլուրից կամ ձաւարից եփած
կերակուր:

Պաշլամա—եփած միս:

Պառաղ—հիւան, ատաղձադործ:

Պասիար—բնավորութիւն:

Պար—որդ:

Պարարա—ավերակ:

Պարար անել—փշացնել:

Պարար Բլել—փշանալ:

Պարը—ծախս, հարկ:

Պարշել—ծախսել:

Պարշլըղ—ծախսելու փող:

Պելամաղ Բլել—ապշել, դարմանալ:

Պելիք Էրալ—հիւանալ, սքանչանալ, դմալ-
վել:

Պէյարիսանա—1. անկեղանոց, 2. ժողո-

վարան, ուր հավաքվում են պարաս
մարդիկ և ժամանակ անցկացնում:
Խեղճ—օգուտ, վաստակ:
Խեղճալ—խեղճ:
Խելվալ—շարժվել:
Խի—ի՞նչու:
Խիզան—կին:
Խժուռներ—սիրտ:
Խելեր (խելերա) — մաղձախտ (հիվանդու-
թյուն):
Խովալք—հանդիստ, անդորր, թաքուն:
Խովալքացնել—դատարկել, ազատել:
Խոնչա—փայտից պատրաստած մատու-
ցարան:
Խոնչա շինել—բաժին (նաև ուտեստ)
պատրաստել, հարսանիք կամ ծննդկա-
նի մոտ գնալիս:
Խոշ ու բեշ անել—զրույց անել, սիրաբանել:
Խոշով—սիրով, համերաշխությամբ:
Խոսքերն իրար ճասնել—վճճի բռնվել,
բանավիճել:

Խոսք կապել—պայմանավորվել:
Խոսք կտալ—մեղմել:
Խոսք մին անել—իրար հետ միաբանվել,
համաձայնել, զաշնավորվել:
Խոսք մեկ շոք պատի մեջ—գաղտնիք
ուր ոք չիմանա:
Խոտոց—ձկան մեղքի մասը:
Խոք ու փոք—խորտուրորտ, անհարա-
զատ:
Խովակ—ճեղք, պատի մեջ անցք:
Խոլիտ—գիրկ:
Խրիդ—առևտուր:
Խրխի—կենդանիների մոլթ, որ հեքիաթ-
ներում հագնում են մարդիկ կենդանի-
ների կերպարանք ստանալու համար:
Խուղավերդի—աստվածատուր:
Խուրդել—փողը մանրացնել:
Խուրջին—երկու աշկանի տուպրակ:
Խուրուխուր—տաշնդ, փայտի կտոր-
տանքներ:
Խև—հիմար, գիժ:

Մ

Մակ—անցք:
Մանդր—ծանր, փխր, կամաց, հանդարտ:
Մեփել—խփել, հարվածել:
Մեք—լուսարաց:
Միծ—ստիճ:
Միծաղատեղ—ծաղրի առարկա, խեղկա-
տակ:

Մլծեռ—իլիկի պուր:
Մլունկ բլենլ—վեր թռչել:
Մովեղեն—շրային ծագում ունեցող:
Մոր տալ—ծորել:
Մպտուն—նվազ, բարակ ձայն:
Մունդր դենլ—ծնկաչոք խոնարհվել:

Կ

Կալենլ—բռնել:
Կախկալ—դուլլի նման փայտե կամ մե-
տաղն աման, որով ջրհորից ջուր են
հանում:
Կավեն առնել—համաձայնությունը վերց-
նել:

Կալենլ—կանգնել:
Կալենլ ոտի—հղիանալ:
Կապալ—վերնագլխատ:
Կապիտ—կապույտ:
Կտոնպալ—այգեպան:
Կարծրվալ—կասկածավոր:

1. արմունքովն էլ անցկացնել—վերջին օգ-
 նությունն էլ ցույց տալի
 2. եղտակներ—փխբ. ժլատ
 3. ըլխկոնձի տալ—զլխի վրա գլորվել,
 շրջվել
 4. իտել—ծողովել, կույտ անել
 5. իրառել—կույտ, հավաքած իրերի գունդ,
 խումբ (մարդկանց համար)
 6. Կսն—բազարէ
 7. Կխտար—եղնիկ
 8. Կմըշտել—կամթել
 9. Կեղել—պարուրել, ծրարել, փաթաթել
 10. Կեղտիկ—ցածրահասակ
 11. Կոխ—բմրամարտի ձև, զոտեմարտ
 12. Կոխ բռնել—գոտեմարտել
 13. Կակում—կոկոն
 14. Կեղիքի ընկնել—համառել
 15. Կոմրալ—գավազան

Կոնդ—1. անգամալուծ, 2. բլուր
 Կստ—1. ցորեն շափելու փայտե աման,
 2. զլուխ
 Կսնել—բռնկվել (կրակը)
 Կտանն ըլնել—գորավիզ լինել
 Կտնել—գատարկելով ջուրը ցամաքեցնել
 Կրնկել—կրնկակոխ հետապնդել
 Կուզ—ջրաշունչ
 Կունդ անել—խժոնել, հարստությունը
 վատնել, մեկից փող վերցնել՝ շտալ
 Կունտի անել—տե՛ս կըլխկոնձի տալ
 Կուշը—մոտր
 Կուռ—1. բազուկ, թև, 2. կոզմ
 Կուտիկ—փարշ
 Կուտապ գալ—գալարվել, կծկվել (սո-
 ղուն), փխբ. ցավի աղդեցությունից
 գալարվել, կծկվել (մարդ)

2

Հաղաղը—ժամանակ, միջոց, մոմենտ
 Հաղիք—պատրաստ
 Հալ—գրություն, վիճակ
 Հալա—դեռ
 Հալալ—արդար, հարազատ, իսկական
 Հալալ ա—արժանի է
 Հալալ մուր կարեակներ—պարկեշտ բնույթ-
 նիքի զավակ, ազնիվ
 Հալրաք—երևի, գուցե
 Հալիվուր—ժնր, ժնրունի
 Հալ-մալրաք—անկասկած, հենց դա է,
 իհարկե
 Հալվաշի—հալվա պատրաստող
 Հսխ—1. արդար, իրավացի, 2. վարձ,
 վճար
 Հսխը կտրել—1. վարձ նշանակել, 2. հա-
 սանելիքը լուսել
 Հախիցը գալ—պատժել, ընկճել
 Հախլու—փխբ. նշանածը

Հախվեմազ—պարտքը, վարձը լսվող,
 պարտության
 Հաղ—խաղ, երգ, պար
 Հաղալ—պարել, խաղալ
 Համա—բայց
 Համալ—բաղնիք
 Համամշի—բաղնիսպան
 Համրալ—բռնակիր
 Համրալ—հաշիվ
 Համրալվել—փխբ. լերնալ, անհետանալ
 Համնալ—միշտ, մշտապես, բոլոր
 Համը դուս գալ—ախորժելությունը կորց-
 նել, տախտկալի, ձանձրալի դառնալ
 Հայա—ամոթ, պատկառանք
 Հայաք—բակ, սրահ
 Հայիլ-մայիլ ըլնել—սքանչանալ, հիանալ
 Հայ-մայը գնացել, վայ-վայը մնացել—
 ծնրացել, հալից ընկել
 Հայիֆ—ոխ, քնն

Ղազար—պատիվ, հարգանք, նշանակու-
թյուն.— ույժ, կարողութիւն:

Ղազ—սաղ:

Ղազար—փորձանք, պատուհաս, պատիժ:

Ղազար անել—պատժել:

Ղազարել—տես՝ զազար անել:

Ղազիա—վտանգ, փորձանք:

Ղար—շէտ:

Ղարիւր—ջորի:

Ղալիւր—կաղապար, ձև:

Ղալիան—վահան:

Ղալմաղալ—աղմուկ:

Ղամիշ—նզնգն:

Ղամշի—մտրակ:

Ղայղա—1. երաժշտական եղանակ, 2.

կարգ, կարգ ու կանոն:

Ղայրան—ժապավեն, երիզ:

Ղայիմ—ամուր, պինդ, փխր. ժլատ:

Ղայիշ—գոտի:

Ղայրար—ջանք, աշխատանք:

Ղայֆա—սուրճ:

Ղանքար—հասարակական մեծ կշեռք:

Ղանջըղ (ղանճըղ)—էգ շուն, գործ է ած-
վում կանանց վերաբերյալ՝ անարգա-
կան նշանակութիւնով:

Ղաշանգ—սիրուն:

Ղաշաղ—ալմաղակ, փախստական:

Ղառին—փոր:

Ղասար—մսազործ, փխր. դահիճ:

Ղաստաբուն—սուտ քուն:

Ղաստի—դիտմամբ:

Ղավալ—1. թթուկ, 2. շվի, սրինգ:

Ղավաղար—գոմ (ձիերի, շորիներին):

Ղարաւաղ—աղախին:

Ղարաւիւն—1. պահակութիւն անել, պա-

հակել, 2. նշան բռնել:

Ղարաւուլ—պահակ:

Ղարաւուլ քաշել—պահպանել, հսկել:

Ղարիւր—պանդուխտ:

Ղափարբիշ անել—թոնրի խուփը աշն-
պես ղնել թոնրի վրա, որ ոչ մի անցք
չմնա:

Ղափլան—վագր:

Ղաֆազ—վանդակ:

Ղաֆիլ—հանկարծ:

Ղար—չափ:

Ղիամար—ցուրտ:

Ղիմա—փոքր կտոր:

Ղիմա-ղիմա անել—մանր-մունր կտրտել,

հոշոտել:

Ղին—պատյան:

Ղմշել—ափսոսալ, մեղք գալ:

Ղնամիշ անել—հանդիմանել, նախատել,

համոզել:

Ղոլան-ղոլղուն—ձիու թամբի պարագա-
ներ, փորկապ, կաշվե փոկեր:

Ղոնաղ—հյուր:

Ղոնաղլըղ—ճաշկերույթ, հրավեր, հյուրա-
սիրութիւն:

Ղոշուն—զորք, բազմութիւն:

Ղոշ—խոյ:

Ղոշաղ—քաշ, կտրիճ:

Ղոռաղա—անպետք:

Ղովա—հնքիաթների մեջ երևակայական
հաղթանդամ, ահեղի զաղան, հրեշ:

Ղորք—ուղիղ, ճշմարիտ, պարզա:

Ղորմանց—ճիշտ որ, իրոք:

Ղսմար—բախտ, վիճակ:

Ղսմար ըլնել—վիճակվել:

Ղվար—ուժ, զորութիւն:

Ղրաղ—ծայր, եզր, ափ:

Ղրդի—բազն:

Ղութուր—պատյան, դադաղ:

Ղութուլ—պարծենկոտ, հպարտ:

Ղութի—արկղ, առփ, սեղոն:

Ղուլ—ծառա:

Ղուլ—ուղեղ:

Ղումար—թղթախաղ:

Ղունգ—նզուկ:

Ղուշ—թուղթ:

Ղուսա—ցավ, հոգս:

Ղութրան ըլնել—(փաղ. խոսք) մատաղ
լինել:

Ղութը—գայլ:

Ճաք—կորեկի հաց:
 Ճամփեն պանել—սպասել մեկին:
 Ճաշ—կեսօր, կեսօրվա հաց:
 Ճապկի—ծառի տեսակ:
 Ճար անել—օգնել, հնարը գտնել:
 Ճախել—ճեղքվել, փխր. բարկանալ:
 Ճիտ—պարանոց, վիզ:
 Ճիտ անել—գրկախառնվել, փաթաթվել:
 Ճխտել—1. սեղմելով դնել, հագցնել, 2. լցնել:
 Ճղակ—ճեղք:

Ճղրիկ—ճաղար, կապույտ աչքեր:
 Ճկմնդնոտել—ճյուղեր տալ, բազմանալ:
 Ճնաղ—թուղանների թամբանման ոսկոռ,
 որով զրազ են բռնում:
 Ճոք—1. բամբակ, մաս, 2. գործվածքեղեն:
 Ճորոպ—պատուհան, մաշված:
 Ճսր անել—բաժանել, կիսել:
 Ճրագվառոց—երկկոյան կողմ:
 Ճրագքաք—փայտե բարձր աշտանակ, որի
 ծայրից փոքր-ինչ ցած հազցրած փայտե
 թաթի վրա դրվում է ձկնով լի ճրագը:
 Ճուլակալիլ—շատ ճուտեր բերել:

Մ

Մաղա—1. էգ կաքավ, 2. ախորժակ:
 Մաք ըլնել—ապշել, զարմանալ:
 Մաքալ մնալ—հուսահատվել, շիմանալ
 ինչ անել, շշկլվել, շփոթվել:
 Մաքաք—կավե աման:
 Մալ—ապրանք, հարստություն, բնական
 կենդանիներ:
 Մալիաք—արժեք, ինքնարժեք:
 Մալամիշ ըլնել—տանջվել:
 Մալուլ—տխուր:
 Մալուլ-մշկուլ—մոլորված, տխուր-տըր-
 տում:
 Մսլում անել—երևալ, որոշվել:
 Մախլաս (մախլասի)—վերջապես, ինչնի-
 ցն:
 Մախմուր—թավիշ:
 Մախոխ—թթու զրած կաղամբով և ձա-
 վարով պատրաստած անժուր ապուր:
 Մախուս—դիտմամբ, հատուկ, դիտավո-
 բություն:
 Մանը տալ—սպանել:
 Մաղբուն—զուրկ, զրկված:
 Մաղբուն պնել—փշաքնել, ոշնչաքնել:
 Մայա—1. դրամագլուխ, 2. մակար:

Մայիլ մնալ—հիանալ մի բանով, զմայ-
 լել, զարմանալ:
 Մայիֆ—կույր:
 Մանկզիլ—տարածություն, տարածության
 շափ, ասպարեզ:
 Մաշակար—մաշիկ կարող, մաշկակար:
 Մաշալ—միջոց, ժամանակ:
 Մասալ—դրույց, պատմություն:
 Մասլանաք—զրույց, խորհուրդ:
 Մասլանաք անել—խորհրդակցել:
 Մարալ—եղջերու, փխր. գեղեցկուհի:
 Մարդ-մաղաք—ոչ ոք:
 Մարմանդ—խաղաղ:
 Մարշ—գրազ:
 Մարիֆաք—շնորհք:
 Մգար (մկար)—միթք, արդյո՞ք, ուրեմն:
 Մեգար—1. մազից և բամբակից գործած
 սփռոց, 2. կանանց զոգնոց:
 Մեյղան—հրապարակ, ասպարեզ:
 Մեյղանը կտրել—հրապարակը անցնել:
 Մեյրախանալ—ախոռ:
 Մեյիդ—դիակ:
 Մեշա—անտառ:
 Մզբախ—նիզակ:

Մըխելի—մի թիշ:
 Մըզրըբը կոխել—մթնել:
 Մըն էլ—մեկ էլ, ես:
 Մի բարձի ծերանալ—(բարեմաղթ. ամուսինների մասին) մինչև վերջը համե-
 բաշխ ապրել:
 Մի դաֆիլ—տես՝ դաֆիլ:
 Միքամ—իրոյն թի:
 Միկնտից—միանգամից:
 Միկունաբ—ծնողների միակ որդին:
 Միքզամ—աներորդի, աներձագ:
 Միտլ—ժամանակամիտոց:
 Միդուր զալ—մեկը խոստովանել:
 Մնձրվել—վառվել, խանձվել:
 Մոտի—մոտի անել—կեղծել, հաճոյանալ:
 Մարիցն ըլնել—ծնվել:
 Մաանան անել—մոռանալ:
 Մոթիկ անել—նայել, տեսնել:

Մըշիմ—մըշյուն:
 Մուխ—ծուխ:
 Մուհը (մոհը)—կնիք:
 Մուղաթ կննալ—զգույշ լինել, պահպանել, հսկել:
 Մոխանեար—անհավատարիմ, դավա-
 վաճան, նենգ:
 Մում—մոմ:
 Մունեար անել—աղաչել, խնդրել:
 Մուշամբա—մոմալաթ, մեղրամոմի հալ-
 վածքի մեջ ձգած ու հանած կտավ:
 Մուշամբել—մոմալաթով պատել:
 Մուշտուլուզ—ալքալուսեր:
 Մուտ—վրժ, քն, ոխ:
 Մուտառ—կեղտոտ, պիղծ:
 Մուրազ—իղձ, ցանկություն:
 Մուրախան անել—արձակել, ազատել:
 Մուֆրա—ծրի:

Յ

Յա—կամ:
 Յադ—օտար:
 Յալ—1. բաշ, 2. բլուր:
 Յալլա—(բացականչություն) հալգե
 զնաց:
 Յախա—օձիք:
 Յախու—սպնդանի:
 Յադի—թույն:
 Յադվել—թունավորվել:
 Յադուզ—խնչու:
 Յան—կողմ:
 Յանի բե—իրոյն թի:
 Յանդլիշ—սխալ:
 Յաշ—տարիք:

Յասալուլ—ոտերկանության ստորին
 պաշտոնյա:
 Յավաշ—1. կամաց, դանդաղ, 2. սպասիր:
 Յարա—վերք:
 Յարալու—վարալու—վիրավոր:
 Յարալ—զենք:
 Յափնըի—թաղիքից պատրաստած վերար-
 կու, ալծենակահան:
 Յուլա զնալ—հարմարվել, հաշտ ապրել:
 Յունըա—առնույտ:
 Յուդան—վերմակ:
 Յուդանին քացի տալ—երկար ժամանակ
 հիվանդ պահել:
 Յուլում տալ—ուտել—վերջացնել, ուղն-
 չացնել:

Ն

Նազիր—վեզիր—թագավորի նախարար,
 պալատական:

Նազ ու տուզ անել—կոտրատվել, նազ-
 կըտալ:

Նախորդի—նախորապան:
 Նախախ—անաբողոք, անխրափացի:
 Նազլ—զրույց, պատմություն:
 Նազլ անել—պատմել, ասել:
 Նազդ—կանխիկ, պատրաստի, առձեռն:
 Նաւ—խոնավ:
 Նաւազուլ անել—անխոհեմություն, ան-
 ժտություն անել:
 Նաւարդ—ամարդի:
 Նաշար—խնդ, թշվառ, անճար:
 Նուրդըլան—սանդուղք (շարժուն):
 Նաֆաւ—շունչ:

Նետուանդ (նետվանդ)—աղեղն ու իր
 ալաքավոր նետը:
 Նըվալ—թույլ ձայնով լաց լինել:
 Նլաք—շար դիտավորություն, շար աշք:
 Նիլնել, նիլլալ, (նի ըլնել)—բարձրա-
 նալ, հեծնել:
 Նիստից ընկնել—ուժասպառ լինել:
 Նըրդալ—նըլալ, քնել:
 Նորաք—հերթ:
 Նորեր կիտաւ—անտրամադիր, դժգոհ:
 Նոխտա—ստնձ՝ առանց բերանի երկաթի:
 Նոխա—ծառա:
 Նուրալ—առաջին բերքը:

Ե

Շալակ—բեռի այն քանակը, որ մարդ
 միանգամից կարող է շալակով տանել:
 Շանել—հոգ տանել, խնամել:
 Շայի (շանի)—հինգ կոպեկանոց:
 Շամաղան—մոմակալ:
 Շանց տալ—ցույց տալ:
 Շառ—փորձանք, զրպարտություն, վնաս:
 Շարքաք—քաղցր շուր:
 Շախլ—պատկեր, նկար:
 Շաֆաղ—շողթ:
 Շենքա—շինություն:
 Շեպել—հարվածել, խփել շեշտակի:
 Շեք տալ—մի բանի վրայով ոտը դնել,
 անցնել:
 Շըլակ—տես՝ շալակ:
 Շիրախաւա—ներքնատուն, նկուղ, ուր
 պահում է շիրան՝ քաղցուն:

Շիքել—պատրաստել, շինել:
 Շլինք—պարանոց, վիզ:
 Շնաղ—վկա:
 Շնար—քաղաք:
 Շերոկիլ—քնել, պռկել, նստել:
 Շըկվել—շփոթվել:
 Շորշոփ—1. խիստ վախի, երկյուղի ազ-
 դեցության ենթարկվելը, 2. բարի կամ
 չար ազդեցության ենթարկվելը, 3. ցը-
 նորթ:
 Շվաք—ստվեր:
 Շուլալվել—փաթաթվել:
 Շուլուխուր ըլնել—հարբել, վեր ընկնել:
 Շուշա—ապակի:
 Շուշարանդ—ապակե շրջանակներով
 ծածկված պատշգամբ:

Ո

Ոնեւն ընկնել—խնդրել, աղաչել:
 Ոռն-ռռ—հետ-հետ:

Ոռք—ամանի տակը, հետեի կողմը:
 Ոռը ծանդրանալ—հղիանալ:

Ուտով—զլիտով—ամբողջովին:
Ուտի Բանդարովել—երթնեկությունը դա-
դարել:

Ուրբվերի—այրի կին, կամ կին կորցրած
(մեռած) տղամարդ:
Ուրդի (սուրդի)—սուրտեղ:
Ուճ—արու:

2

Չադիր—վրան:
Չարել—1. բռնել, ճանկը գցել, 2. կապել,
կապտեցնել:
Չարմիշ Բլենի—մեղսեղից կտրվել, փխր.
համբերությունից հանել:
Չարու—թոկ, պարան:
Չախ—ժամանակ:
Չախմախ—կայծահան, հրահան:
Չամի (շամի)—սոճի:
Չայլաղ—գետի շորացած հուն, ուր աճում
է բուսականություն:
Չայիբ-շիման—կանաչ խոտով ծածկված
տարածություն:
Չայ շինել—թեյ պատրաստել:
Չանա—ծնունդ:
Չոմե—մինչև:
Չոնշուլ—լայն բացած թափ:
Չով Բլենի—տարածվել:
Չարդախ—տան կտուրին շորս սյունով
փայտե շինություն՝ հասարակ ծածկով:
Չարեմտար—մեկ քառորդի բաժնետեր:
Չարե տանել—(փաղաք. խոսք) մեկի ցա-
վը տանել:

Չարխ—մեքենայի անիվ:
Չարսար (շարսար)—սալան, ծածկոց:
Չափարխանի—արագ, արշավասույր:
Չակուլ—մուրճ:
Չեշուտ—տեսակ, նմուշ:
Չեչուտ—ծաղկատար:
Չեմա—բկով կոշիկ:
Չընդըլ (շընդիլ)—քարակույտ, կարկառ:
Չրոտալ—հորդալ, հոսել:
Չիե-շին—մաքուր, խտակ:
Չիփլաղ—մերկ:
Չոբան—հովիվ:
Չոլ—վայրի, ամայի տեղ:
Չոռ—ցավ, նաև կենդանիների և բույսերի
հիվանդություն:
Չսփիլ—ցախ հավաքող:
Չոմ—ծունկ:
Չվան—պարան:
Չրաղ—1. ճրագ, 2. հովանավոր:
Չրաղդան—հրավառություն:
Չրքմիշ անել—մանրացնել:
Չուր—արոր:
Չուրշի—շիթով վար անող, հողագործ:

3

Պաշիլ—համբուրել:
Պառ մնալ—փխր. լիտեսնալ, լմբձենալ,
հաղորդակից լինել:
Պատանել—մեռելին շոր հագցնել:
Պատրման—պատի մեջ շինած պահարան:

Պատկերաման—նկարիչ:
Պեծ—կայծ:
Պեծին տալ—կայծկտալ, փայլփլալ:
Պզտի—փոքր:
Պընել—պահել:

Պիճ—քիթ, քթածակները
 Պլակվել—1. կաշնհան լինել, քերծվել, 2.
 կողոպտվել
 Պենդ—կնդակ, կտոր
 Պային կանգնել—համառել
 Պզգ—եղջուր
 Պլովիկ—կտոր, լրիվ
 Պռոշտի անել—համբուրվել
 Պռտեպռունել—լիքը

Պառուղ—փխր. սերունդ
 Պռունկ—1. շրթունք, 2. եզր
 Պրծնել—վերջացնել
 Պրիկաշիկ—գործակատար
 Պրծացնել—աղատել, փրկել
 Պուլիկ—կավն աման, կնուճ
 Պունախ—անկյուն
 Պունուր—փոքր, կրտսեր
 Պուտ—կաթիլ

Ջ

Ջաղու—վհուկ, կախարհ
 Ջաղուֆյա—տես՝ չաղու
 Ջախլախ—հին, խարխուլ
 Ջայնամ—տես՝ ջհանգամը
 Ջամդակ—դիակ, լեշ
 Ջամ—պղնձե աման
 Ջան ասել, ջան լսել—սիրով լինել, շահ-
 կառակվել
 Ջանըման—(ռզևորող խոսք) կեցցե
 Ջանըմ—գյոզըմ—(աղաչանք) ջանըմ-
 ալքս, փխր. մի՛ անի, մի՛ լինի
 Ջանալար—գազան, նահ՝ ուժեղ
 Ջանին հասնել—համբերութունը սպառ-
 վել
 Ջանլար—դահիճ
 Ջան—փուլտ—երկաթե մարմին
 Ջաննաք—դրախտ
 Ջառ ցցել, ջառ կանչել—վիճակ գցել,
 հայտարարել, հռչակել, իմաց տալ
 Ջառչի (նառչի)—մուկետիկ
 Ջառմա—տուգանք, վնաս

Ջավանիր—գոհար, թանկագին քար
 Ջարդուխուրք անել—կտոր-կտոր անել
 Ջղիր—խաղ՝ ձիարշավ
 Ջէյրան—եղնիկ
 Ջերկ—կարգ
 Ջըլիզ—բուրք, բուրբուկեն, ավիլի
 Ջըրլիսիլ—ծնծել
 Ջիգյար—1. թոք, 2. զույթ, սեր
 Ջին—դե, շարք
 Ջինս—1. կնդանի, 2. սերունդ
 Ջնաղամ—դժոխք
 Ջները գալ—զայրանալ
 Ջոկ—առանձին
 Ջվալ—հաստ կտորից կարած մեծ պարկ
 Ջըրհանել—չուր ցանկել
 Ջըվեք անել—միզել
 Ջուխտ—զույգ
 Ջուղար—պատասխան
 Ջուղար տալ—պատասխանել
 Ջառա—տեսակ

Ռ

Ռադ անել—կորցնել, հեռացնել, վռնել
 Ռագի ըլնել—համաձայնել, բավական
 մնալ

Ռամ ցցել—գուշակել
 Ռամդար—գուշակող
 Ռանգ—գույն, տեսակ

Ռաստ գալ—պատահել:

Ռհաք (ռահաք)—հպասակ, ժողովուրդ:

Ռըշպար (ռանշպար)—երկրագործ:

Ռուզղ (ռըզղ)—ուտեստ, ապրուստ:

Ս

Սարար—պատճառ:

Սարբ անել—համբերել, սպասել:

Սարբ գալ—փոշոտել:

Սաղա—զուտ, ամբողջովին, միմիայն:

Սաղաղիւն—ի սեր:

Սազ—երաժշտական լարային գործիք:

Սազել, սազ գալ—հարմարվել, հաշտ լինել:

Սալ—տափակ քար:

Սալա—ձառի դալար շյուղերից պատրաստված սկուտեղանման մատուցարան:

Սալախանի—թեթևալիկ, թեթևամիտ:

Սալամար—առողջ, ապահով:

Սալդար—զինվոր:

Սալը—լուր, համբավ, տեղեկություն:

Սալը—սուլուղ—տե՛ս սալըղ:

Սալըսըղ անել—խիստ ծեծել:

Սաղ—ողջ, առողջ, ամբողջը:

Սաղացնել—առողջացնել, փխր, վաճառել:

Սաղ—սալամար—տե՛ս սաղ:

Սաղրիկ—ծանծաղ:

Սաղուքյուն—առողջություն:

Սաղի—արագավազ:

Սամբ—հարմար միջոց, հարմարանք:

Սամբին—հարմար, վարպետորեն:

Սայիշ տանել—կասկածել:

Սաս—սամուր—ձայն, ձեն ու ձուկ:

Սավայի—բացի:

Սավաջաղ—ջրաղացի նավը:

Սատանի ձին նիլել—փխր, համառել, չհամաձայնվել:

Սատանի քամի (սատանի քուլուլուղ)—պատուաճողմ:

Սատկած—փխր. թույլ, անպետք:

Սառաֆ—սեղանավոր, դրամափոխ:

Սառվացնել—սովորեցնել:

Սառլ ու կարգ—պատրաստություն, տանկահարասիք:

Սախի թե—խրթն թե:

Սեների—1. կախարդանք, 2. խորհրդավոր, 3. գուշակող:

Սեներազ—տե՛ս սեհերի:

Սեներ անել—զբոսնել:

Սելս—խիտ, մոտ, մտերիմ, ամոթ:

Սելսկել—ծեծել:

Սեմար—ժամ:

Սըռ—գաղտնիք, նաև՝ ցուրտ:

Սլար անել—պատասխարվել:

Սիլա—ապտակ:

Սիեի—սկուտեղ:

Սինոքապետ—առննապետ:

Սիրտ անել—համարձակվել:

Սիրտը բերանովը դուս գալ—սաստիկ հուզվել, նեղանալ:

Սիրտը լիքը—վշտերով ծանրաբեռնված, վշտակիր:

Սիրտը մաշել—տանջել:

Սիրտը վեր ունել—հավանել, համաձայնվել:

Սիրտ ունենալ—1. տրամադրված լինել, 2. քաջ լինել:

Սնոռ (սինոռ)—սահման:

Սովթար—սիրալիր զրույց:

Սովդաքյար—վաճառական:

Ստախան—բաժակ:

Ստոլ—սեղան:

Սրա—կարգ, հերթ:

Սուրգյուն անել—հալածել, աքսորել, քշել,
հեռացնել:
Սուրու—հոտ (ռիսարի):
Սուփրա—1. սփռոց, 2. սեղան:
Սևաւրեմի—տիարել:

Սեւացնել—փխր. զայրացած մի բան տալ:
Սֆրա—առաջ, նախ, փխր. օրվա առաջին
վաճառքը:
Սֆար—գեմք:

Վ

Վաղա—ժամկետ:
Վազիր—թագավորի նախարար, պալա-
տական:
Վազը գալ—թողնել, ձեռք քաշել, հե-
ռանալ:
Վալադ—տեղյակ:
Վախտ—ժամանակ, միջոց:
Վանը—թարախ:
Վառյաք—ավանդ, պալման, կտակ,
ուխտ:
Վարամնոտել—վշտանալ, հուզվել:
Վարավուրդ անել—տեսնել, նկատել:
Վարձֆ—լավութիւն, բարի գործ:
Վախիլ—պալատական:

Վեզիր—տես՝ վազիր:
Վեֆիլ—տես՝ վաքիլ:
Վե գալ—իջնել, նստել:
Վե կանել—վերցնել:
Վե կենալ—նստած տեղից վեր կենալ:
Վեր ածել—թափել, թողնել:
Վեր ընել—բարձրանալ:
Վեր ունել—վերցնել:
Վեր քցել—վայր ձգել:
Վիրի գլուխ (վերի գլուխ)—վերը, բարձր
փխր. պատվավոր տեղ:
Վիրի-վիրի—ամայի, անմարդաբնակ,
վայրենի:
Վիրունի—վայրենի:
Վրա անել—գցել, նետել:

Տ

Տազ անել—լուել, ձայնը կտրել:
Տալ—խփել, ծեծել, հարվածել:
Տալտա (տալդա)—պատուպարված, մե-
կուռի, ապահով, տեսողութիւնից
ծածկված:
Տալու քիմի—խփելուն պես:
Տակիքը դուս գալ—երախտահատույց լի-
նել:
Տամար—երակ, մկան:
Տալազ—դատարկ:
Տան մեք—կահ-կարասի:
Տապակ—մաս, ըպժին, կտոր, ծալ:
Տաշտ ու մաղը կապել—հացը ուտել վեր-
ջացնել:

Տատանվիշ ըլնել—տատանվել, երկմտել:
Տատաշ—տատանակ:
Տատմեր—մանկարարձուհի:
Տարաղաշ (տարաղան)—կախաղան:
Տարաղաշի քաշել—կախաղան հանել:
Տափան—ջրաղացի ցցի տակի տափան,
կարճ գերանը:
Տափ կենալ—թաքնվել:
Տեղեքը քցել—անկողին բացել:
Տեղը մենել—անկողին մտնել:
Տըռննկի տալ—խաղալ, ցատկել:
Տիրունի—տեր ունեցող:
Տկլոզ—մերկ:

Տկեռ—տիկ:
Տնագ անել—ծաղրել:
Տոլապ—պահարան:
Տոյի—բաժանի:

Տոտաշուր—նորածնի ոտի շորը:
Տուկալ—գոմշի ձայն հանելը:
Տուգաղ—թակարդ:
Տուալը—ծայրը, սկիզբը:

Ճ

Յավը րոնել—ծննդաբերել:
Յակոյակ—չհասած, կիսահաս, խակ:
Յարել—ծնել (շան վերաբերյալ):

Յվրվել—ցրվել:
Յրտոն—չրազացի այն մասը, որտեղից
դուրս է հոսում ջուրը, ջրտուն:

Ու

Ուզընկան—ամուսնության համար աղջիկ
փնտրող:
Ումր—կյանք:
Ումուդ—հույս:
Ունկ—կանթ, կոթ:
Ուշաք (ուշապ)—վիշապ:

Ուշագեաց ընել—ուշաթափվել:
Ուշունց—հայհոյանք, հիշոց:
Ուստա—վարպետ:
Ուսուլով—դուրսբերում:
Ուֆուր—ուֆուր լաց ընել—դառնապես,
հոնգուր—հոնգուր լաց լինել:

Փ

Փալան—համետ:
Փանկվան (փանկան) —բմբիշ, լարախա-
ղաց:
Փայ—բաժին, մաս:
Փանջարա—պատուհան, լուսամուտ:
Փար—ձկան փոր:
Փարատել—թոռի պատերը սրել:
Փարդա—վարագույր:
Փաբի—հրեղեն, գեղեցիկ:
Փարխալ—պղնձե դուլլիկ:
Փարչա—փարչա անել—մաս-մաս անել:
Փափախաժալ—գզակի ծալք:
Փափախով անել—նշանացի հասկացնել:
Փեյիկ—գոմաղբ:
Փեշակ—արհեստ:

Փեշաբար—արհեստավոր:
Փեշկիր—երեսորբի:
Փեշքաշ—նվեր, պարգև, ընծա:
Փըմփուլս—փափուկ:
Փրիք—աղբ:
Փրաղա—հեղիոտն:
Փիլաբան—աստիճան, սանդղամաս:
Փիլս—վատ, անպիտան:
Փոխան—վարտիք:
Փոստ—մորթի:
Փորավան—դեռևս շինված երեսա:
Փորացավ—փխր, մտադրություն:
Փոքրովել—սաստիկ այրվել, խորոզվել:
Փրքել—կտրտել:
Փուլկ—վիճակ:

Քալավա—ալեբրակ շենք:
 Քահրըրար (փահրըրար) — սաթ:
 Քաղալակ—կողով:
 Քամար—գոտի:
 Քաշկա—երանի թի:
 Քաշալի—ձավարից կամ բրնձից եփած շոր ճաշ:
 Քաշվել—ամաշել:
 Քաշալ—ճաղատու:
 Քառ—խուլ:
 Քաստանալ—աղքատանալ:
 Քալթառ—պառավ կին (անարգական մտքով):
 Քարգա անել—ասեղնագործել:
 Քարի հետ փաղվել, ավազի հետ մաղվել— շատ աշխատել:
 Քարերը կրծել—լաց ու կոծ անել, անհանգստանալ:
 Քարվանտարա—իշխանատեղ:
 Քաֆկիր—մետաղյա շերտի, ծակոտկեններով՝ կերակրի քափը քաշելու համար:
 Քելեխ—մեռելաճաշ:
 Քելա—թաղիք:
 Քելա—ֆյուլան—թաղիքի գլխարկ:
 Քերեղան (ֆրեղան)—կավի աման, որի մեջ ճաշ են ուտում:
 Քևֆը շաղանալ—ուրախանալ, տրամադրությամբ բարձրանալ:
 Քընար հանել—գլուխ հանել:
 Քըռալ—տաքանալ, կպնել:
 Քըրշ—մաշված հին շորեր:
 Քրոց—կողով:
 Քիթը աղաղվել—խորատվել:
 Քիթ ու պոռնկը վն թողած—անտրամադիր:
 Քիմի—չափ, մոտավորապես:
 Քիշմիշ—չամիշ:
 Քիսա—քսակ:
 Քիւր—քույր:

Քյալագ—աղետ, պատուհաս:
 Քյալա—գլուխ:
 Քյալա անել—գլխատել:
 Քյանլան—հրեղեն:
 Քյամալ—խնիք, միտք:
 Քյանըրարալ—լարախաղաց:
 Քյասիր—աղքատ, խեղճ:
 Քյասիր—ֆյուսուր—տե՛ս Քյասիր:
 Քյուր անել—աղգնել, ներգործել, օգնել, նպաստել:
 Քյաֆուր—անգույթ, անխիղճ:
 Քյուրլուլ տալ—նեղություն, անհանգստություն պատճառել:
 Քյուլմանլի—մոխիր հանող, թափոր:
 Քնաեարամ—քունը լրիվ շառած, կիսաքուն:
 Քնճրուտ—հասարակ, աննշան:
 Քոզ—կրակից մնացած վառ ածուխ:
 Քոզար—կալսած հասկերի կոշտ մնացորդ:
 Քոբակ տալ—ծեծել:
 Քալ—անտառ, թիպու:
 Քոմակ—օգնական, օգնություն:
 Քոմալ—ամբողջը, բոլորը:
 Քոշ—չու, տեղափոխություն:
 Քուփակ—ծերունի (անարգական նշանակությամբ):
 Քոռ—կույր:
 Քոռաղաղնա—քոռի պես, փխր. հակառակի պես:
 Քոսա—անմազ, անրեղ, անմորուք տղամարդ:
 Քոտիլա—մանուկ, ծծկեր, մատղաշ:
 Քոխ—արմատ:
 Քոխան անել—արմատահան անել:
 Քոֆել—լարել:
 Քվերեֆեֆ (ֆլորեֆեֆ)—քույրեր:
 Քրեն—վարձ:
 Քրեհար—վարձու տվող:

Քշտ-մշտ — հին, մաշված շորերով:
 Քցել — ննթադրել, հաշվել, փխր. խմել:
 Քուրուրել — գլուխը նայել, մազերը մաք-
 րել:

Քուրուկ (քորուկ) — կոճղ, արմատ:
 Քուլ — մոխիր:
 Քուշ — փողոց:

Օ

Օրախ — սննյակ:
 Օլու — մեռել:
 Օլսել — օրհնել:
 Օղաշաղ — 1. կին, 2. ընտանիք երեսա-
 ներ:
 Օշիւ — պատուհաս:
 Օնոռ — առաստաղ:
 Օյաղ — զգույշ, արթուն:
 Օյանմիշ ըլնել — սթափվել:
 Օյին — փորձանք, խաղ:

Օշախ — կրակատեղի, (փխր. ընտանիք,
 զերդաստան):
 Օշակ — բազ, վայրի սագ:
 Օրդում ուտել — երգվել:
 Օւնն հացի մուրացկան — ծայրահեղ աղ-
 քաս:
 Օւր մեկ անել, տուր հազար — շատ
 ծածկել:
 Օւզանգու — ասպանդակ:
 Օրբցել — ձիուն կապել, թողնել արածելու:
 Օւմի — արարած:

Ֆ

Ֆանլա — մշակ:
 Ֆանմել — հասկանալ, ըմբռնել:
 Ֆայլա — օգուտ:
 Ֆանդ — հնար, ճար, խորամանկութուն:
 Ֆանառ — լապտեր:
 Ֆառաշ — ծառա, դահիճ:
 Ֆրֆրանար զալ — ֆոֆոալ, շողշողալ:
 Ֆիլ — փիղ:
 Ֆինջան — բաժակ, սկահակ:
 Ֆլան — ալսինչ:
 Ֆնդուխտ — կաղին, տխիլ:

Ֆոգին տալ — մեռնել:
 Ֆոդ — հող:
 Ֆոդեց-ֆոգի կորչել — հոգով մարմնով
 կորչել, ոչնչանալ:
 Ֆոտ — հոտ:
 Ֆոք — հոր:
 Ֆորբարող — տարվա այն ժամանակամի-
 չոցը, երբ ձմեռն մոտենալու պատճա-
 րով հորթերն ալլևս դաշտ չեն տանում
 արածացնելու:

